

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/dla-mediow/dodatki-historyczne-do/202850,Jego-partia-byla-Polska-dodatek-specjalny-do-miesiecznika-Sieci.html>
27.02.2026, 14:04

„Jego partią była Polska” – dodatek specjalny do miesięcznika „Sieci”

Partnerem dodatku jest Instytut Pamięci Narodowej.

24.06.2024

W dodatku:

- dr Karol Nawrocki, prezes Instytutu Pamięci Narodowej – *Jego partią była Polska*
Dobro ojczyzny zawsze stawiał ponad własne ambicje i partyjny interes. W Roku Wincentego Witosa oddajemy hołd temu wybitnemu mężowi stanu i przywódcy ruchu ludowego.
- Rozmowa Macieja Foksa z zastępcą prezesa IPN dr. Mateuszem Szpytmą – *Wincenty Witos. Premier na trudne czasy*
W 2024 r. świętujemy 150. rocznicę urodzin Wincentego Witosa. Dzięki Instytutowi Pamięci Narodowej i Towarzystwu Przyjaciół Muzeum W. Witosa ukazało się pięć imponujących – nie tylko rozmiarem – tomów Dzieł wybranych. Publikację przygotowali do druku Eugeniusz Karczewski i Józef Ryszard Szaflik. Dzięki tej edycji możemy przeczytać wspomnienia oraz wybór przemówień i publicystyki Witosa.
[Poprzedni Strona](#)
[Następny Strona](#)

Wincenty Witos na polu w gospodarstwie Chłafów, Uherce (zbiory Muzeum Okręgowego w Tarnowie – Oddziału Muzeum Wincentego Witosa w Wierzchoławicach)

JEGO PARTIĄ BYŁA POLSKA

Dobro ojczyzny zawsze stawiał ponad własne ambicje i partyjny interes. W Roku Wincentego Witosa oddajemy hołd temu wybitnemu mężowi stanu i przywódcy ruchu ludowego

Wincenty Witos pracował akurat w polu, gdy nadjechał samochód z Warszawy. Auto przysłał naczelnik państwa Józef Piłsudski, prosząc o natychmiastowe przybycie do stolicy. Oficer wiozący Witosa był mało mówny. W końcu jednak przyznał, że chodzi o utworzenie nowego rządu. „bo na froncie jest bardzo źle”.

Rzeczywiście, w drugiej połowie lipca 1920 r. nastąpił krytyczny moment wojny z bolszewikami. Dywizje Armii Czerwonej szybko posuwały się w kierunku Warszawy i Lwowa. „Ponad martwym ciałem białej Polski jaśnieje droga ku ogólnowiatowej połodze” – pisał w rozkazie do swoich żołnierzy Michaił Tuchaczewski, dowódca kluczowego Frontu Zachodniego.

W tym niezwykle trudnym czasie Witos zgodził się stanąć na czele Rządu Obrony Narodowej, jednoczącego stronnictwa niepodległościowe najróżniejszych opcji – od socjalistów po endecję. Wspominał później, że jego gabinet „za główne zadanie postawił sobie [...] skonsolidowanie wszystkich sił narodu dla przeprowadzenia obrony i zawarcia pokoju”. Cel został osiągnięty. Bolszewików udało się pobić, a świeżo odrodzona Polska zyskała prawie dwie dekady pokojowego rozwoju.

Witos znakomicie wyczuwał, kiedy interes kraju wymaga od niego wzięcia odpowiedzialności za państwo, kiedy zaś usta-

pienia. 14 maja 1926 r., w trzecim dniu zamachu stanu Piłsudskiego, podał swój rząd do dymisji. „Rada Ministrów [...] uznała, że przedłużanie walki w tych warunkach może doprowadzić do wojny pomiędzy poszczególnymi dzielnicami Rzeczypospolitej, że konieczne jest użycie całości wojska do obrony granic państwa, że wreszcie konieczne jest w interesie państwa usunięcie rozdziału dzielącego naród oraz wojsko na dwa wrogie obozy” – zanotował potem.

Za ten idealizm zapłacił wysoką cenę. W 1930 r. został aresztowany, a później skazany na 1,5 roku więzienia w głośnym procesie brzeskim i zmuszony do emigracji.

Potrafił odłożyć na bok osobiste urazy, gdy zagrożona była niepodległość Polski. Wiosną i latem 1939 r., w obliczu zagrożenia wojennego ze strony Niemiec, próbował studiować ówczesne konflikty wewnętrzne i mobilizować naród przeciwko zewnętrznemu zagrożeniu. Po klęsce wrześniowej odmówił współpracy Niemcom, a w 1945 r. Sowieciom – choć jedni i drudzy chcieli wykorzystać jego popularność do własnych celów.

Przez komunistów długo był wymazywany ze zbiorowej pamięci. Dziś przywracamy mu należne miejsce w polskiej historii.

dr Karol Nawrocki – prezes Instytutu Pamięci Narodowej

„Jego partią była polska” – dodatek specjalny do miesięcznika „Sieci”

Pliki do pobrania

[„Jego partią była polska” – dodatek specjalny do miesięcznika „Sieci” \(pdf, 7.73 MB\)](#)